

KÁLLAI ERNŐ**Az állami cigánypolitikák és a formálódó ellenzéki roma mozgalom
a rendszerváltozáshoz vezető úton**

A 20. század társadalomtörténetében a Magyarországon élő roma közösségekkel kapcsolatos első állami politikai tervek a II. világháború befejezése után jelentek meg. Az 1957 és 1961 közötti nemzetiségi státusz reményével elindult, az önszerveződés jegyeit is magán hordozó kísérlet (Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége) csak bizonytalan és átmeneti epizódnak bizonyult, amelyet gyorsan megszüntetett és elfelejtetett a „marxista alapú cigánypolitika” meghirdetése. Az 1961-es párthatározatként elhíresült dokumentum nyíltan asszimilációs politikát hirdetett, amely törekvés a rendszerváltozásig – hatásában akár napjainkig is – fennállt. A rendszerváltozásig tartó évek során azonban a diktatúra szelídebbé válásával teret engedtek elsősorban a roma kulturális hagyományok megőrzésének, ápolásának. Ehhez kapcsolódva jelennek meg az ellenzéki roma mozgalom első csírái, amelynek képviselői fokozatosan kerülnek szembe a fennálló hatalom képviselőivel, és az uralkodó politikai felfogással. Az 1980-as években a hatalom erejének és befolyásának megőrzése érdekében különböző állami akaratból megvalósuló cigánypolitikai szervezeteket hoznak létre, a korszak szimbolikus lezárásának, és a későbbi politikai szerveződések kiindulópontjának azonban a párt miskolci kitelepítési terveivel nyíltan szembeszegülő Gettóellenes Bizottság létrejöttét tekinthetjük. Az előadás arra tesz kísérletet, hogy felvázolja és elemezze azt a folyamatot, amely a rendszerváltozás után intézményesülő roma politikai törekvések előzményeit jelentették.